

RESULTATEN AKKERBOUW TELEURSTELLEND

Johan Bakker en Jakob Jager

Na een goed herstel van de resultaten over 2001 belanden de resultaten in 2002 voor de akkerbouw naar verwachting weer op een teleurstellend niveau. Vooral de ontwikkeling van de opbrengstprijzen speelt daarbij een rol. Gemiddeld over alle producten gezien zullen die met 15% dalen. Samen met een prijsstijging van de productiemiddelen (+4%) veroorzaakt dit een ruilvoetverslechtering van 18%. De productiviteitswinst blijft beperkt tot 1,5%.

Lagere gewasopbrengsten

De geldopbrengsten per hectare vallen voor de meeste gewassen in 2002 lager uit dan in 2001. Vooral bij poot- en consumptieaardappelen en bij zaauien is die daling groot. Achter die ontwikkelingen kunnen per gewas verschillende invloeden schuilgaan, zoals kwaliteitsproblemen, hogere kilogramopbrengsten per hectare en een uitbreiding van het areaal in EU-verband.

Bij de pootaardappelen leidde bacterieziekten bijvoorbeeld tot veel afkeuringen en klasseverlagingen, terwijl ook de verminderde buitenlandse vraag naar duur pootgoed de prijs van de Nederlandse pootaardappelen onder druk zet. Voor consumptieaardappelen geldt een grotere Europese oogst dan vorig jaar, waardoor de opbrengstprijzen sterk onder druk staan (tabel 1). Bij suikerbieten namen de fysieke opbrengsten per hectare toe, met veel C-suiker tot gevolg. De mengprijs (inclusief C-suiker) wordt lager geraamd (-12%).

Tabel 1 Fysieke opbrengsten (ton/ha), opbrengstprijzen (euro per 100 kg) en geldopbrengst (euro per ha gewas) van enkele akkerbouwgewassen op akkerbouwbedrijven (incl. BTW)

	Fysieke opbrengst		Opbrengstprijs		Geldopbrengst a)		
	2001	2002	2001	2002 (r)	2001	2002 (r)	mut. (%)
Wintertarwe	8,8	8,3	12,25	10,75	1.530	1.350	-12
Zomergerst	6,2	5,7	13,50	12,85	1.300	1.190	-8
Consumptieaardappelen b)	48,3	50,7	11,35	7,50	5.490	3.800	-31
Pootaardappelen b)	36,7	35,1	25,05	19,00	9.200	6.660	-28
Zetmeelaardappelen c)	43,7	46,0	5,30	5,30	2.320	2.440	+5
Suikerbieten d)	56,3	60,5	5,75	5,10	3.230	3.070	-5
Zaauien	54,0	51,7	12,40	8,90	6.700	4.600	-31

a) Inclusief premies en bijproduct; b) Alle rassen, 0 mm opwaarts; c) Tonnage bij 400 gram o.w.g.;
d) Prijs bij 16% suiker.
Bron: CBS-Oogstraming; bewerking LEI en LEI-prijzen.

Rentabiliteit en inkomen

Behalve met lagere opbrengsten, worden akkerbouwers ook geconfronteerd met hogere kosten. Vooral de prijzen van grond, arbeid en zaaizaad en pootgoed lagen op een hoger niveau. Hierdoor is dit jaar weer een verslechtering opgetreden van de rentabiliteit, tot gemiddeld 76. Het gezinsinkomen uit bedrijf vermindert met 24.000 euro tot 6.500 euro per ondernemer in 2002. Bij dat niveau wordt er ongeveer 18.000 euro per bedrijf ontspaard. Dergelijk ontsparingen zijn op het gemiddeld akkerbouwbedrijf nog niet eerder vorgekomen. Enigszins vergelijkbare jaren in het recente verleden zijn 1999/2000 en 2000/01 met ontsparingen rond de 14.000 euro.

In de Veenkoloniën wijkt de ontwikkeling duidelijk af van de kleigebieden. Door een groei van de gemiddelde bedrijfsomvang, een sterke stijging van de fysieke opbrengsten en stabiele prijzen van zetmeelaardappelen, blijft de inkomensdaling beperkt tot 3.000 euro (tabel 2).

Boekjaar	2001	2002 (r)
Opbrengsten-kostenverhouding		
Alle bedrijven	91	76
w.o. Veenkoloniën	89	86
Gezinsinkomen uit bedrijf (x 1.000 euro per ondernemer)		
Alle bedrijven	30,5	6,5
w.o. Veenkoloniën	25,5	22,5
Besparingen (x 1.000 euro per bedrijf)		
Alle bedrijven	13	-18,5
w.o. Veenkoloniën	1,5	-2,5

Meer informatie:

Rapport *Actuele ontwikkeling van bedrijfsresultaten en inkomens in 2002*